

МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ – ЦІКАВИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ ФЕНОМЕН

О. Ю. Баранник, к. філол. н.; А. Верещак, студ.; А. Малій, студ.

Ключові слова: сленг, молодіжний сленг, мовлення школярів, студентське мовлення, мовна гра, фразеологія молодіжного сленгу

Постановка проблеми. Що таке український молодіжний сленг? Його називають зараз цікавим лінгвістичним феноменом, існування якого обмежене не лише певними віковими рамками, як це ясно з його назви, а й соціальними, тимчасовими, просторовими. Він існує в основному в середовищі молоді, що вчиться, але зрозумілий і для інших.

Аналіз попередніх досліджень. Проблемі молодіжного сленгу присвячено велику кількість наукових праць: дослідженню україномовної жаргонної та субстандартної лексики присвячені праці Л. О. Ставицької [8]; окремі аспекти функціонування сленгової лексики в українській мові досліджують Ю. Л. Мосенкіс [7] та О. С. Фурса [9]. Варто виокремити дослідження функціонування сленгової лексики з позицій соціолінгвістики міста Т. М. Миколенко [6] та дисертаційну роботу С. А. Мартос [5], присвячену молодіжному сленгу м. Херсона. Український комп'ютерний сленг розглядається у дослідженні І. І. Щур [10]. Важливий внесок у розвиток української соціолінгвістики також зробила Л. О. Кудрявцева [3], у праці якої досліджується функціонування жаргонної та сленгової лексики в російській мові в Україні. Проте, незважаючи на досить значну кількість праць, сучасний стан дослідження проблеми розмежування ненормативних підсистем мови залишається досить актуальним.

Мета статті – узагальнення інформації про молодіжний сленг та дослідження фразеологічної підсистеми молодіжного сленгу.

Виклад матеріалу. Сленг (від англ. slang – жаргон) – слова або вислови, які використовують люди деяких професій чи класових прошарків. Сленг традиційно протистоїть офіційній загальноприйнятій мові й до кінця зрозумілий лише представникам порівняно вузького кола осіб, які належать до певної соціальної або професійної групи, яка впровадила в мову слово або вислів.

Молодіжний сленг – це окремий пласт національної мови, який відображає певною мірою рівень культури, освіченості, розвитку суспільства. У наш час він контрольований маскультурою, під вплив якої потрапляють різні категорії молоді.

Багато молодих людей не належать до якогось соціального або професійного угруповання, і все ж постійно послуговуються сленгом. Частина з них – це неосвічена молодь, яка просто не знає норм літературної мови. Інші ж добре володіють літературною українською мовою, але свідомо використовують сленг.

Причиною цього може бути протест молоді проти узвичаєних норм, вічний конфлікт «батьки – діти», непорозуміння зі старшим поколінням, незадоволення дійсністю. Усе це сприяє появі негативно оцінних сленгових неологізмів і активному їх поширенню.

З іншого боку, мова сленгу – це реквізит молодості, як і катання на роликівих ковзанах, легковажність і безтурботність. Це своєрідна форма самовираження і свободи. Це, знову ж таки, різновид молодіжної культури.

Молодіжний сленг неоднаковий відповідно до спілкування. Кожне з таких середовищ має свої відмінності і сленг озвучує реалії життя саме у цьому оточенні.

Наприклад, у сленговому мовленні школярів трапляються слова, що відображають шкільні буденні явища та проблеми: *хвіст* (заборгованість), *шпора* (шпаргалка), *плавати* (погано знати матеріал), *йти на шпорах* (списувати), *врубитись* (зрозуміти), *засипатись* (не скласти іспити).

У студентському середовищі побутують такі лексичні одиниці: *друшляти*, *прорубати* (прогулювати пари), *гуртак*, *братська могила* (гуртожиток), *стіпуха* (стипендія) тощо.

Кожен день, спілкуючись з товаришами, співробітниками, батьками, студенти використовують величезну кількість слів у переносному значенні. З ким тільки не доводиться спілкуватися студентіві, які тільки ролі він не грає! Він лагідна і добра дитина перед батьками. Сумлінний й інтелігентний, особливо під час сесії. Але зовсім інший надворі чи в межах певної неформальної організації. Там його поведінка може змінитися кардинально. Відповідно різко змінюється і мова, де він спілкується.

Сучасні студенти не намагаються щось приховати, проте намагаються бути оригінальними, «не такі як всі». Тому більшість із задоволенням підхоплюють нові, іноді абсолютно безглузді конструкції і радісно використовують у своїй побутовій мові.

Розглянемо декілька найпоширеніших виразів у молоді.

Дятел, тупак – дурень, тупиця.

Кент – друг, приятель, товариш (синоніми – земляк, свояк, братуха, братело).

Криса – зрадник. Синонім – стукач.

Стукач – людина, який доповідає комусь про чийсь вчинки.

Тормоз – людина, повільна в інтелектуальних і фізичних діях.

Абітура – абітурієнти, вступники.

Препо – викладач вишу.

Юзати, дієслово (від англ. Use) – користуватися чимось.

Проїхати – недочути щось, не бажати говорити на цю тему далі. (– Що ти щойно сказав? – Нічого, проїхали...)

Лаж – неприємність, невдача.

Днюха – день народження.

Тройбан – трійка.

Банити – (від бан – обмеження для користувача сайта коментувати статті) – забороняти коментувати статті сайта.

Кидати – зраджувати.

Спамити – поширювати заборонену інформацію.

Тролити – провокувати когось із метою викликати конфлікт.

Фейк – фальш, підробка.

Шарити – розумітися на чомусь.

Накосячити – наробити помилок.

Лайкати – позначати те, що сподобалося.

Плюшка – додатковий елемент у певному пристрої, опція (синонім – *наворот*).

Особливістю молодіжного сленгу є його схильність до мовної гри. Під час невимушеного спілкування «серед своїх» молодь часто й охоче вдається до гри слів. Схильність до каламбуру пов'язана із прагненням до самовираження і самоствердження. У молодіжному жаргоні є такі каламбурні, дотепні слова і вирази: *заслужений Геракл*, *Рембо* – «слабкий худий чоловік»; *бройлер* – «велика дівчина»; *лімузин*, *мерседес педальний* – «велосипед», *народна техніка* – «сірники», *паличка здоров'я* – «сигарета» тощо. При цьому панує прагнення не до економії мовних засобів, а перш за все до їх новизни і незвичності.

Експресивність, розкутість мови молоді особливо яскраво проявляється у фразеології: *фейсом об тейбл*, *не в кайф*, *відтягуватися по повній*, *склеїти ласті*.

Зазвичай фразеологія молодіжного жаргону описує найбільш близькі його носіям явища, дії та стану. Психіка молодих нестійка, їм властиві часті зміни настрою, тому їхнє життя складається із крайнощів: все або чудово, доставляє задоволення – *в кайф*, *в жилу*, *по приколу*, *ніштяк*; або все огидно, тоді все *не в кайф*, *доводиться морщити коліна* (напружуватися) і *хочеться склеїти ласті* (померти).

Дуже поширені в молодіжному жаргоні фразеологізми, що оцінюють дивності в поведінці (*вежу зносить / зриває*, *дах відлітає / виїжджає*) або низькі інтелектуальні здібності (*здрастуй*, *дерево*; *квадрат у квадраті*).

Цікавий фразеологізм *купи собі РГЗМ* (ручну губозакатувальну машинку). Тут висловлюється побажання «закатати губи» (антонім до *розкатати губи* – «розм'якшитися»), тобто перестати мріяти і сподіватися на нездійсненне. При цьому пропонується не просто «закатати губи» (що саме по собі неможливо), але зробити це за допомогою якогось фантастичного пристосування, яке ще до того ж слід десь придбати. Чому використовується аббревіатура? По-перше, це звучить більш солідно і серйозно, по-друге, *простіше* і швидше вимовляється, а по-третє, дає ще одну можливість для глузування (не всі одразу зможуть розшифрувати). Також у молодіжному жаргоні існують свої прислів'я та приказки: *Жадібність фраєра згубила*; *Не спи – замерзнеш*; *Проїшла любов*, *зів'яли помідори* тощо.

Як бачимо, іноді в лексиці і фразеології молодіжного жаргону проявляється прагнення до мовної гри, до іронії, спроба «зашифровки» своєї мови. Однак, як нам доводилося спостерігати, це явище – швидше виняток, ніж правило. Частіше все-таки жаргонна лексика і фразеологія в мові місцевої молоді відрізнялися грубістю, прагненням до епатажу.

Висновки. На сучасному етапі розвитку мов молодіжний сленг є одним із головних джерел поповнення словникового складу. Вчені зазначають, що елементи сленгу або швидко зникають, або входять у літературну мову. Запозичення слів та словосполучень сленгу і жаргонів у літературну лексику зумовлюється насамперед необхідністю поповнення експресивних засобів. Більшість одиниць сленгу і жаргонів – це літературні одиниці, які здобули специфічні значення.

Але треба розуміти, що сленг впливає на розвиток та стан нашої мови не з кращого боку. Він становить найбільшу небезпеку тим, що сленгізми у свідомості мовців позбавляються стилістичного забарвлення і сприймаються як «звичайні слова». Жаргон та сленг вимивають із нашої мови величезні пласти літературної лексики, збіднюють мову, тим самим перешкоджаючи інтелектуальному і творчому розвитку особистості. Необхідно пам'ятати, що надмірне вживання сленгізмів спричинює збіднення рідної мови.

Знати, берегти і примножувати рідну мову – це обов'язок кожної людини. Одним із головних завдань кожного розвинутого суспільства, показником його самосвідомості і визначником розвитку культури є, поряд із турботою про збереження природних багатств і примноження цінностей духовної культури, постійна турбота про екологію мовного середовища.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гальперин И. Р. О термине «сленг» / И. Р. Гальперин // Вопросы языкознания. – 1956. – № 6. – С. 106 – 114.
2. Кудрявцева Л. А. Русское городское просторечие: Киев – 2000 / Л. А. Кудрявцева // Русистика, 2001. – № 1. – С. 4 – 9.
3. Кудрявцева Л. О. Формування загального сленгу в російській мові і відображення цього процесу в різних лінгвістичних джерелах / Л. О. Кудрявцева // Наук. зап. Київ. нац. у-ту ім. Т. Шевченка. – К.: Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2004. – Т. XIII: Інститут філології. – С. 37 – 42.
4. Маковский М. М. Взаимодействие ареальных вариантов «сленга» и их соотношение с языковым стандартом / М. М. Маковский // Вопросы языкознания. – 1963. – № 5. – С. 21 – 30.
5. Мартос С. А. Молодіжний сленг у мовленнєвій структурі м. Херсона: Автореф. дис. на здобуття вчен. ступ. канд. філол. наук: спец. 10.02.01 / Луган. нац. пед. ун-т ім. Т. Шевченка / С. А. Мартос. – Луганськ, 2006. – 21 с.
6. Миколенко Т. М. Український міський сленг (на матеріалі усного мовлення тернопільців): Автореф. дис. на здобуття вчен. ступ. канд. філол. наук: спец. 10.02.01 / Інститут української мови НАН України / Т. М. Миколенко. – К., 2006. – 21 с.
7. Мосенкіс Ю. Л. Стан і перспективи дослідження українського молодіжного сленгу / Ю. Л. Мосенкіс // Alya Universitatis Palackianae Olomouensis. Facultas Philosophica. Philologica 82. Ucrainica I. Současné ukrajinistika: Problémy jazyka, literatury a kultury. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. – S. 100 – 102.
8. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови / Л. Ставицька. – К.: Критика, 2005. – 464 с.
9. Фурса О. Англіцизми українського молодіжного сленгу: чинники динаміки та проблеми класифікації / О. Фурса // Мова та історія: Період. зб. наук. пр. – К., 2002. – Вип. 61. – С. 57 – 65.
10. Щур І. І. Українськомовний комп'ютерний сленг: формування і функціонування: Автореф. дис. на здобуття вчен. ступ. канд. філол. наук: спец. 10.02.01 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка / І. І. Щур. – К., 2006. – 23 с.

SUMMARY

Raising of problem. That such the Ukrainian youth slang? He is named now the interesting linguistic phenomenon existence of that limit not only by certain age-old scopes, as it clear from his name, but also by social, temporal, spatial scopes. He exists mainly in the environment of young people, that studies, but is clear for other.

Analysis of previous researches. The problem of youth slang plenty of scientific works is sanctified to: to research of Ukrainian-language slangy and substandard vocabulary the devoted

labours of L. O. Stavyc'koyi; the separate aspects of functioning of slang vocabulary in Ukrainian investigate Yu. L. Mosenkis; O. S. Fursa. It costs to distinguish research of functioning of slang vocabulary from positions of sociolinguistics of city T. M. Mykolenko; dissertation work of S. A. Martos sanctified to the youth slang of Kherson. The Ukrainian computer slang is examined in research of I. I. Shchur. An important contribution to development of the Ukrainian sociolinguistics was also done by L. O. Kudryavtseva, in labour of that functioning of slangy and slang vocabularies is investigated in Russian in Ukraine. However, without regard to the far enough of labours, the modern state of research of problem of differentiation of unnormative subsystems of language remains actual enough.

Conclusions. On the modern stage of development of languages a youth slang is one of main sources of addition to dictionary composition. Scientists mark that elements of slang or disappear quickly, or included in a literary language. Borrowing of words and word-combinations of slang and jargons in a literary vocabulary predetermined first of all by the necessity of addition to expressive facilities. Most units of slang and jargons are literary units that got specific values.

But, it is necessary to understand that a slang influences on development and state of our language not from the best side. He presents a most danger that slang in consciousness delivered stylistic colouring and perceived as «ordinary words». Jargon and slang wash the enormous layers of literary vocabulary from our language, impoverishes a language, the same, preventing to intellectual and creative development of personality. It is necessary to remember, that the excessive use of slang conducts to become the mother tongue poorer

REFERENCES

1. Gal'perin I. R. O termine «sleng» / I. R. Gal'perin // Voprosy jazykoznanija. – 1956. – № 6. – S. 106 – 114.
2. Russkoe gorodskoe prostorechie: Kiev – 2000 / L. A. Kudrjavceva // Rusistika, 2001. – № 1. – S. 4 – 9.
3. Kudrjavceva L. O. Formuvannja zagal'nogo slengu v rosijs'kij movi i vidobrazhennja c'ogo procesu v riznih lingvistichnih dzherelah / L. O. Kudrjavceva // Nauk. zap. Kiïv. nac. un-tu im. T. Shevchenka. – K.: Kiïv. nac. un-t im. Tarasa Shevchenka, 2004. – T. VIII: Institut filologii. – S. 37 – 42.
4. Makovskij M. M. Vzaimodejstvie areal'nyh variantov «slenga» i ih sootnoshenie s jazykovym standartom / M. M. Makovskij M. M. // Voprosy jazykoznanija. – 1963. – № 5. – S. 21 – 30.
5. Molodizhnyj sleng u movlennjevij strukturi m. Hersona: Avtoref. dys. na zdobuttja vchen. stup. kand. filol. nauk: spec. : 10.02.01 / Lugan. nac. ped. un-t im. T. Shevchenka / S. A. Martos. – Lugans'k, 2006. – 21 s.
6. Ukrai'ns'kyj mis'kyj sleng (na materialy usnogo movlennja ternopil'civ): Avtoref. dys. na zdobuttja vchen. stup. kand. filol. nauk: spec. : 10.02.01 / Instytut ukrai'ns'koi' movy NAN Ukrai'ny / T. M. Mykolenko. – K., 2006. – 21 s.
7. Mosenkis Ju. L. Stan i perspektyvy doslidzhennja ukrai'ns'kogo molodizhnogo slengu / Ju. L. Mosenkis // Alya Universitatis Palackianae Olomouensis. Facultas Philosophica. Philologica 82. Ucrainica I. Současnb ukrajnistika: Probljmy jazyka, literatury a kultury. Olomouc: Univerzita Palackjho v Olomouci, 2004. – S. 100 – 102.
8. Stavyc'ka L. Argo, zhargon, sleng: Social'na dyferenciacija ukrai'ns'koi' movy / L. Stavyc'ka. – K. : Krytyka, 2005. – 464 s.
9. Fursa O. Anglicyzmy ukrai'ns'kogo molodizhnogo slengu: chynnyky dynamiky ta problemy klasyfikacii' / O. Fursa // Mova ta istorija: Period. zb. nauk. pr. – K., 2002. – Vyp. 61. – S. 57 – 65.
10. Shhur I. I. Ukrai'ns'komovnyj komp'juternyj sleng: formuvannja i funkcionuvannja: Avtoref. dys. na zdobuttja vchen. stup. kand. filol. nauk: spec. : 10.02.01 / Kyi'v. nac. un-t im. T. Shevchenka / I. I. Shhur. – K., 2006. – 23 s.